

duurzaamplus.nl
zelfstandig, onafhankelijk en ter zake

Zaanstad 2020 klimaatneutrale gemeente verbindt burger en ondernemer

Door Désirée Crommelin, 30/01/2014

Impressie stedenbouwkundig plan Hemmes (illustratie: [Hemmesgroep](#)).

IN HAAR AMBITIE ZAA NSTAD IN 2020 KLIMAATNEUTRAAL TE MAKEN, BRENGT DEZE GEMEENTE BURGER EN ONDERNEMERS MET BEDRIJFS COACH, ONDERZOEK EN STAGES BIJ ELKAAR OM ZO HUN LOKALE SAMENLEVING TE VERDUURZAMEN. Niet langer als Vadertje Staat wil de gemeente hiervoor zorg dragen, maar als lokale overheid ervoor zorgen dát het gebeurt. “We leggen het initiatief om van Zaanstad in 2020 een klimaatneutrale gemeente te maken, meer bij de burger. Burger en ondernemer willen wel, maar moeten gemotiveerd en geïnspireerd worden. Daar ligt nu onze taak”, zegt wethouder Robert Linnekamp.

Klimaatbeleid gedelegeerd, wetgeving niet

Klimaatbeleid is officieel geen wettelijke taak”, luidt de openingszin van het interview met Robert Linnekamp (GroenLinks), wethouder Milieu en landschap van de gemeente Zaanstad. “Je kunt daar verschillend over denken. Zeker na het BANS-akkoord (Bestuursakkoord Nieuwe Stijl) van de Rijksoverheid met provincies en gemeenten, waarbij de nationale overheid haar verantwoordelijkheid voor het klimaatbeleid heeft doorgekanaliseerd naar lagere overheden.” In gewoon, niet-

ambtelijk Nederlands wil dat zeggen, dat de gemeenten deze taak deels op zich nemen. Bij het uitvoeren van deze taak lopen die lokale overheden regelmatig wel tegen de grenzen van de wet- en regelgeving aan die de nationale overheid in Den Haag opstelt. De bezuinigingen, die Den Haag ook dicteert, treffen gemeenten zoals Zaanstad hard, in deze ambities. De komende drie jaar moet deze gemeente 60 miljoen euro – vijftien procent van haar begroting – bezuinigen. Tot grote opluchting van de wethouder van Milieu heeft de gemeenteraad tot nu toe het plaatselijk klimaatbeleid daarbij redelijk ontzien.

“Onze routekaart 2020 klimaatneutraal is geen rechte snelweg, maar een slingerend pad”.

Zaanstad 2020 klimaatneutrale gemeente

De gemeenteraad van Zaanstad keurde al in 2008 plannen goed voor een klimaatneutraal beleid binnen haar grenzen, inclusief routekaart en mijlpalen en zo een plaats te verwerven op de lijst van duurzame gemeenten. Veel activiteiten werden in werking gesteld om die klimaatdoelen te halen. “De eerste windmolen werd al snel geplaatst en we zetten direct fors in op elektrisch rijden. En vergeet ook niet, de bouw van dit nieuwe duurzame stadhuis!”

De wethouder is de eerste die onderkent, dat zo’n route naar een klimaatneutrale gemeente in 2020 een slingerend pad is. Zo ging bij voorbeeld de introductie van elektrisch rijden veel sneller dan verwacht. “In Zaanstad hebben we nu zestien dienst- en serviceauto’s – waar ik zelf met plezier gebruik van maak – en een wachtlijst voor oplaadpalen. Elektrisch rijden wordt daarmee een voor iedereen zichtbare inspanning: schoon en met minder herrie. Hoewel we ook al windmolens plaatsten bij de Thomassenhaven, hebben we met windenergie op dit moment een probleem, nu de provincie Noord-Holland dit niet wil.”

Wat heeft deze gezagsverschuiving binnen Nederlandse overheden voor gevolgen voor burger en ondernemer, die zich inzetten voor de verduurzaming van de samenleving? Wat biedt de gemeente hen? Komen de initiatieven nu van onderaf en worden ze niet langer gedictieerd van bovenaf?

Geen subsidie, minder wettelijke barrières

“Je moet die tegenstelling niet zo groot maken. Ja, er is een kanteling gaande en het moet nu meer van beide kanten komen. Onze Collegeprogramma 2014 – 2017 heet niet voor niets *Wederzijds aanspreekbaar, op basis van vertrouwen*. Loslaten moeten we over en weer leren en dat van de kant van de gemeente met minder ambtenaren!” Het betekent in de praktijk voor de burger minder subsidies en wettelijke barrières zoals van het Welstandsbeleid bij het plaatsen van zonnepanelen. Het beleid wordt gedifferentieerder. Maar stelt de wethouder lachend gerust: “Op de Zaanse Schans en andere monumentale Zaanse panden mag je nog steeds geen zonnepanelen plaatsen zonder vergunning.”

En wat betreft subsidies voor zonnepanelen voor particulieren? “Die zijn zo goedkoop

geworden, dat zo'n investering gemakkelijk terug te verdienen is via een lagere energierekening. Het is lucratiever zonnepanelen op eigen kosten op het dak te plaatsen dan het geld op de bank te laten staan."

“Op de Zaanse Schans en andere monumentale panden mag je nog steeds geen zonnepanelen plaatsen zonder vergunning.”

Bedrijfscoach

Voor bedrijven is het door de voor hen lage energietarieven, niet zo aantrekkelijk om zonnepanelen te plaatsen. “Dus moeten we ze als gemeente met subsidie een duwtje in de rug geven.” En dat kan nog, zo legt Linnekamp uit. “Zaanstad was er vroeg bij met verduurzamen en heeft in de ‘rijke’ tijd nog veel subsidie weten binnen te halen bij de provincie Noord-Holland, Agentschap NL en de EU.”

Met dat geld heeft Zaanstad onder andere een bedrijfscoach duurzaamheid aangesteld. Deze coach is op één van de bedrijfsterreinen begonnen ondernemers te adviseren en tot elkaar te brengen om samen de verduurzaming van hun omgeving aan te pakken. Uit concurrentieoogpunt volgden al gauw andere bedrijfsterreinen. Ook de duurzaamheidsconferenties die de gemeente Zaanstad organiseerde voor de lokale ondernemers, werden goed bezocht. De ambitie om een klimaatneutrale gemeente in 2020 te worden, trekt bedrijven aan. Die willen er deel van zijn.”

“Een andere belangrijke achterliggende drijfveer voor ondernemers is, dat de gemeente voortaan duurzaam gaat inkopen en die boot willen ze niet missen.”

Onderwijs en duurzaamheid

Duurzaamheid is niet langer de exclusieve verantwoordelijkheid van de wethouder van Milieu. “Het gaat over het onderwijs, woningbouw, openbaar vervoer of plaatselijke economische activiteiten. Eigenlijk hoort het in ieders portefeuille thuis, in die van de wethouders als ook in die van de burgemeester. Daarom heeft Zaanstad het Covenant of Mayors binnen de Europese Unie ondertekend.”

Binnen het onderwijs gaan leerlingen nu actief aan de slag op Zaanse bedrijfsterreinen. Onder leiding van MBO-ers lichten VBMO-ers bedrijfspanen door op duurzaamheid. Zij inventariseren energiegebruik en rekenen vervolgens uit hoe de gebruiker dit kan verduurzamen en wat hem dat oplevert. “Er wordt op die manier een brug geslagen tussen werkvloer en school en tussen jong en oud met ieder zijn expertise. Maar dat moet wel iemand bedenken en/of coördineren. Dat doen we als gemeente Zaanstad.”

Duurzame wijk en fietspad

In de oorspronkelijke plannen ter verduurzaming, die de gemeenteraad goedkeurde stond een nieuwe klimaatneutrale wijk op het programma. Helaas zijn door de crisis in de bouw deze plannen voorlopig uitgesteld. Ook verduurzaming van bestaande woningen door woningcorporaties is momenteel moeilijker geworden.

Maar de wethouder vertelt enthousiast over enkele initiatieven van burgers en uit de markt. Zo wil een aantal Zaankanters, de zogenaamde Hemmesgroep op Hemmes, het oude buitendijkse schiereiland aan het Kalf, een nieuwe klimaatneutrale wijk bouwen met onder andere molens in traditionele Zaanse bouwstijl, die zorgen voor duurzame energievoorziening anno 21e eeuw.

En nu de gemeente een stap terug doet en niet meer oplossingen zoekt of aan de markt vraagt, pakken ondernemers nu kansen en komen met allerlei innovatieve oplossingen. Zo wordt in Krommenie een fietspad aangelegd met geïntegreerde zonnecellen, waarbij terwijl je eroverheen fietst, zonne-energie wordt opgewekt.

“Wij staan ten slotte als de lokale overheid dichterbij de burger en zijn zorgen over luchtvervuiling, fijnstof en gezondheid.”

Het Haagse Energieakkoord

Het Haagse politieke klimaat lijkt volgens Linnekamp wel iets te veranderen. “Tot nu toe werd er veel geroepen, maar weinig serieus opgepakt. En het resultaat kennen we: Nederland staat onderaan op het lijstjes duurzaamheid in Europa. Het Haagse Energieakkoord mag dan wel weer echt polderen zijn, de grote gevestigde partijen hebben zich gecommitteerd. Het is echt een stap in de goede richting, want tot nu toe was het Haagse beleid, dat we iedere twee jaar wat anders moesten willen.”

Linnekamp houdt zich verre van mopperen of somberen. “Oké, het is veertien in plaats van zestien procent in zeven jaar minder CO₂-uitstoot. Dat is al heel hard werken, want we staan nu nog maar op vier procent. Voor mij geldt: Tel je zegeningen.”

Hij wijst erop dat grote en middelgrote steden in Nederland wel aan de slag zijn gegaan en wat ze op het gebied van duurzaamheid al bereikt hebben. Maar hij benadrukt, dat de gemeente niet alles kan en mag doen. “Veel afspraken over duurzaamheid worden op nationaal of internationaal gemaakt.”

@Zaanstad

www.zaanstad.nl
www.hemmesgroep.nl

Désirée Crommelin
© duurzaamplus.nl